

Лопуга Ореста Іванівна – старший викладач кафедри культурології філософського факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

МОЛОДЬ І ДУХОВНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ ІДЕЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Саме культура визначає народження духовного світу людини, і наше духовне тіло існує та розвивається на основі пізнання духовних феноменів. Духовний світ людини неможливий без духовних знань та духовних зусиль щодо їх трансформації у характеристики особистості. Повнота духовного світу є лише у людей, які здатні духовно діяти з розумінням духовного середовища, яке їм відкривається. Ще стародавні греки обґрунтували класичну тріаду духовної культури у вигляді істини, добра і краси та відповідно трьох ціннісних абсолютів людської духовності у вигляді теоретизму, орієнтованого на істину і створення сутнісного буття, протилежного звичайним явищам життя; етизму як основи підпорядкування моральному змісту життя всіх інших людських устремлінь й естетизму, що забезпечує повноту життя за рахунок задіяння емоційно-почуттєвих переживань [1, с. 57].

Для нашої роботи найбільш прийнятним є розуміння поняття «культура» у контексті її людинотворчої функції як духовної субстанції буття людини й соціуму [2, с. 32]. Завдяки духовній культурі з її орієнтацією на вічні цінності відбувається натхнення повсякденного людського буття, і в результаті – піднесення людини над його щоденністю. У межах духовної культури просторово-часові границі індивідуального буття, кінцевого та обмеженого за природою, розширюються до причетності універсальному й нескінченному буттю космосу.

Конкретний зміст поняття «культура» визначається процесами соціалізації й інституціоналізації людини, що особливо чітко проявляється в умовах глобалізації. Актуалізація проблематики духовної культури як предмету філософського дослідження в сучасних умовах визначається тим, що стосовно процесів глобалізації та інформатизації дане поняття слід розглядати як найбільш загальну абстракцію, яка розвивається у своїх визначеннях в умовах найбільш багатого конкретного змісту. Саме від культурного розвитку соціальних спільнот різного рівня в епоху глобалізації вирішальною мірою залежить їхнє подальше існування як соціальних суб'єктів. У культурній антропології подібний статус культури називають «*тотальним соціальним фактом*».

На сьогодні проблема духовної культури молоді прямо пов'язана з проблемами її моралі. Відштовхуючись від загальнофілософського її розуміння, ми можемо визначити мораль молоді як цінності і норми, що регулюють її поведінку на основі дихотомій добра і зла, справедливості і несправедливості, добродійності та пороку. Саме відсутність моральних орієнтирів, знецінювання загальнолюдських гуманістичних ідеалів та моральних цінностей і загальної культури приводять до розвитку у молодіжному середовищі соціальних пороків, що розцвіли за останні десятиліття. Виросло покоління, що сформувалося на далеких від вітчизняних духовних традицій ідеалах швидкого збагачення, гедоністичного світогляду, егоїстичного індивідуалізму тощо. Одночасно з такою ціннісною дезорієнтацією молоді виник великий розрив між поколіннями у життєвому укладі, світовідчутті, світогляді й духовно-моральних цінностях.

Відтак більшість дослідників констатують сьогодні не просто кризу, а «кризу духовного життя», яка виражається в зниженні рівня духовної культури населення» [3, с. 13]. При цьому вітчизняні науковці вказують на такий негативний аспект індивідуалістично-прагматичної трансформації цінностей у сучасному суспільстві як «егоїстичне захоплення духовного простору», яке поглиблюється тим, що «українське суспільство на нинішньому етапі свого розвитку поки що чітко не визначило ті

моральні норми життя людей, які б могли слугувати ідеалом для підростаючих поколінь» [4, с. 3]. Між тим саме у процесі формування духовної культури у свідомості молоді людини відбувається переосмислення цінності людського буття, результатом якого стає визнання самоцінності людини та духовно- морального смислу її життя як основа гуманоцентричної трансформації всього суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуревич П. С. Философия культуры / П. С. Гуревич. – М.: «Аспект Пресс», 1995. – 288с.
2. Байдаров Е. У. Культура как духовная субстанция бытия человека и социума в условиях глобализации / Е. У. Байдаров // Вопросы культурологии. – 2011. – № 9. – С. 32–37.
3. Кучеров В. Е. Духовная культура современной российской молодежи как социальный феномен / В. Е. Кучеров // Вестник Московского государственного гуманитарно-экономического института. – 2011. – № 4 (8). – С. 13–24.
4. Омельченко О. П. Духовний розвиток учнівської молоді в регіональному культурно-освітньому просторі: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.07 / О. П. Омельченко ; Східноукр. нац. ун-т ім. В.Даля. – Луганськ, 2006. – 20 с.